

Republika e Kosovës – Република Косово – Republic of Kosovo
Qeveria – Влада – Government
Zyra e Kryeministrit – Канцеларија премијера – Office of The Prime Minister
Zyra e Komisionerit për Gjuhën – Канцеларија инверзнока за језике
Office of the Language Commissioner

Unapređenje upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova

СУД МОРА ДА ПОШТУЈЕ ВАШ ЈЕЗИК И ВАШЕ ПИСМО
ГЈЫКАТА ДУНЕТ ТË RESPEKTOË GJUHËN DHE ALFABETIN TUAJ

Republika e Kosovës – Република Косово – Republic of Kosovo
Qeveria – Влада – Government
Zyra e Kryeministrit – Канцеларија премијера – Office of The Prime Minister
Zyra e Komisionerit për Gjuhën – Канцеларија инверznoka za jezike
Office of the Language Commissioner

Rezerva:

Stavovi izneti u ovom izveštaju su isključiva odgovornost Centra za zastupanje demokratske kulture (ACDC) i ne mogu se, ni u kom pogledu, uzeti za stavove Kancelarije poverenika za jezike (KPJ).

Sadržaj:

Naslovna strana	1
Skradenice	4
Rezime/apstrakt	5
Izvršni pregled/Uvod	6
Zakonski okvir	7
Podnošenje žalbe	8
Metodologija istraživanja	9
Najvažniji rezultati	10
Demografija	11
Rezultati istraživanja	13
Zaključci	24
Preporuke	25

Republika e Kosovës – Republika Kosovo – Republic of Kosovo
Qeveria – Влада – Government
Zyra e Kryeministrit – Канцеларија премијера – Office of The Prime Minister
Zyra e Komisionerit për Gjuhët – Канцеларија посредника за језике
Office of the Language Commissioner

Skradenice:

ACDC- Advocacy CenterFor Democratic Culture (Centar za zastupanje demokratske kulture)

KPJ- Kancelarija poverenika za jezike (Office of the Language Commissioner)

Rezime/ Apstrakt

Ovaj izveštaj predstavlja nalaze do kojih je NVO Advocacy Center For Democratic Culture (ACDC) došao tokom sprovođenja projekta "Unapređenje upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova". Podaci i nalazi koje izveštaj predstavlja odnose se nauslove rada Osnovnog suda u Mitrovici. Navode se problemi i izazovi prilikom upotrebe službenih jezika u postupcima pred sudom.

Službeni jezici Republike Kosovo su albanski i srpski, kao i turski, bosanski, romski koji mogu imati status službenog jezika na opštinskom nivou ili mogu biti korišćeni na svim nivoima.

Problem korišćenja službenih jezika pred pravosudnim institucijama je sistemski problem na Kosovu i mora se raditi na poboljšanju kvaliteta prevoda u svim institucijama, ali i na međusobnom poštovanju jezika dve zajednice.

Zaposleni u pravosudnim institucijama nemaju problema u komunikaciji sa kolegama druge nacionalnosti - Albanci ili Srbi. Međutim, proces rada je izuzetno otežan zbog slabog poznavanja drugog jezika i prevođenja pravne terminologije pri rešavanju predmeta.

Takođe, kroz izveštaj je identifikovano koji su kapaciteti pravosudnih institucija na severu Kosova za obezbeđivanje upotrebe službenih jezika u svim postupcima.

Broj prevodilaca kojima raspolažu pravosudne institucije je veoma mali, i zaposleni ne mogu u punom kapacitetu da vrše obradu predmeta zbog dvojezičnosti i nepoznavanja jezika.

Mediji nisu u velikoj meri izveštavali o izazovu sa kojim se susredu zaposleni u pravosudnim institucijama na severu Košova, te građani u najveoj meri dobijaju informacije od ljudi iz okruženja ili kada direktno u svom iskustvu imaju problem sa rešavanjem određenog predmeta.

Izveštaj predstavlja nalaze o poštovanju prava stranaka u postupcima pred sudom, koji ukazuju da se pravo na upotrebu jezika u vedini slučajeva izvršava na albanskom jeziku.

Navodi se problem informisanosti, kao i znanja građana o pravu i standardima upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama.

Uvod/ Izvršni pregled

U periodu oktobar-februar 2018/2019 godine, NVO ACDC je realizovala projekat "Unapređenje upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova". Projekat je podržan od strane Kancelarije poverenika za jezike (KPJ). Takođe NVO ACDC zahvalnost duguje predstavnicima Osnovnog suda koji su svojim informacijama i preporukama pomogli sprovođenje projekta.

Nakon formalnog završetka integracije pravosuđa polaganjem zakletve sudija i tužilaca 24. oktobra 2017. i potpisivanjem ugovora za administrativno osoblje, na severu Kosova su počele sa radom integrisane pravosudne institucije, tačnije Osnovni sud u Mitrovici i Osnovno tužilaštvo u Mitrovici.

U toku procesa pradjenja rada integrisanog pravosuđa, u direktnim razgovorima sa sudijama, tužiocima i administrativnim osobljem, zaključeno je da ove institucije ne rade punim kapacitetom, i da je jedan od ključnih problema upotreba službenih jezika, tačnije srpskog jezika, kao i pitanje prevoda.

Problem upotrebe i korištenja službenih jezika pred Osnovnim sudom i Osnovnim tužilaštvom, identifikovan je direktnim razgovorima sa predstvincima ovih pravosudnih institucija i advokatima na severu Kosova. Primedeno je da sud ne radi u punom kapacitetu, stoga je bilo potrebno ispitati koliki su kapaciteti i stanje u vezi sa upotrebom službenih jezika. Informisanost i svest građana o zakonskoj regulativi i pravu o upotrebi službenog jezika pred pravosudnim institucijama je na nezavidnom nivou. Mediji nisu u velikoj meri, prema nalazima, skoro pa uopšte izveštavali o ovoj temi građane na severu Kosova.

Kroz analizu zakonskih normi i regulative i poređenja prakse na terenu, došli smo do zaključka da se zakon o upotrebi jezika, kada je srpska zajednica na severu Kosova u pitanju, svakodnevno krši. Osnovno pravo na korištenje maternjeg jezika koje je uspostavljeno zakonom krši se na svim nivoima, pa i u pravosudnim institucijama na severu Kosova pri sudskim procesima.

U toku realizacije projekta NVO ACDC je ostvarila dobru saradnjusa Osnovnim sudom u Mitrovici.

Izveštaj predstavlja podatke o primenjivanju upotrebe službenog jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova i daje određene predloge i preporuke za rešavanje ovog problema.

Kroz izveštaj su predstavljeni rezultati istraživanja koje je NVO ACDC realizovala sa građanima na severu Kosova u sve četiri opštine. Predstavljene su i preporuke NVO ACDC koje bi doprinele poboljšanju situacije i boljem korištenju službenih jezika pri pravosudnim institucijama na severu Kosova.

ZAKONSKI OKVIR

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Poštovanje prava korištenja službenih jezika određeno je u skladu sa zakonom koji jasno ističe jezike koji se u Republici Kosovo smatraju službenim jezicima.

Prema članu 5, ustava Republike Kosovo određeno je da su:

1. Službeni jezici Republike Kosovo su albanski i srpski jezik.
2. Turski, bosanski i romski imaju status službenih jezika na opštinskom nivou ili de biti korišteni kao službeni na svim nivoima, u skladu sa zakonom.¹

ZAKON O UPOTREBI JEZIKA

Upotreba jezika u sudskim procesima i pred pravosudnim institucijama Republike Kosovo je takođe obuhvadena i osigurana zakonom o upotrebi jezika.

Član 12

12.1. Službeni jezici se upotrebljavaju ravnopravno u sudskim procesima.

12.2. Sudovi i istražni organi kao i drugi nadležni organi obuhvadeni u krivičnoj proceduri i ostalim pravnim postupcima, de obezbediti da svaka osoba koja učestvuje u krivičnom ili bilo kom drugom postupku može koristiti službeni jezik po njegovom ili njenom izboru.²

Član 13

13.1. Sudovi de obavljati postupke na zvaničnom jeziku ili jezicima koje su odabrale stranke u postupku. Zahtevom bilo koje stranke u procedurama, sredstva za simultani prevod u postupku moraju biti obezbeđena, uključujući davanje dokaza, sa jednog zvaničnog jezika na drugi.

13.2. Sudovi mogu omoguditi da se obezbede sredstva potrebna za simultani prevod postupka, uključujući davanje dokaza, sa jednog zvaničnog jezika na drugi, kada smatraju da je postupak od opšteg javnog interesa.³

¹Ustav Republike Kosovo; Član 5. *Jezici*

²Zakon Br. 02/L-37; Član 1

³Zakon Br. 02/L-37; Član 13

PODNOŠENJE ŽALBE:

Svi građani Republike Kosovo mogu podneti žalbu ukoliko smatraju da su im prava na korištenje jezika uskradena ili povređena.

Pravo na žalbu mogu uputiti instituciji koja je to pravo povredila ili Kancelariji poverenika za jezike.

Određenoj instituciji građani mogu uputiti žalbu:

- Lično
- Ubacivanjem popunjene obrasca u kutiju za žalbe
- Elektronskom poštom
- Preko člana Mreže za jezičku politiku

Kancelariji poverenika za jezike građani mogu uputiti žalbu :

- Lično telefonom na brojeve: 038 200 14 448 ili 038 200 14 902
- E-mailom na: info-zkgj-kpj@rks-gov.net ili zkgj.kpj@gmail.com
- Poštom na: Kancelarija poverenika za jezike, zgrada Vlade, VI sprat kancelarija br. 605 A, 10 000 Priština³

Obrasci za žalbu su dostupni na albanskem, srpskom, turskom i bosanskom jeziku i možete ih preuzeti na sajtu: www.poverenik-ks.org⁴

³ http://www.komisioneri-ks.org/repository/docs/TE_DREJTAT_E_PERDORIMIT_TE_GJUHEVE_ZYRTARE.PDF

⁴ www.poverenik-ks.org

Metodologija istraživanja

-Kvantitativno istraživanje-

U okviru projekta “Unapređenje upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova”, ACDC je sproveo istraživanje o svesti i znanju građana o pravu na upotrebu službenih jezika pred pravosudnim institucijama, kao i primenjivost ovog prava u slučaju građana koji su imali neki slučaj ili su tražili pružanje određenih usluga od strane pravosudnih institucija.

Istraživanje je sprovedeno na teritoriji čitavog severnog Kosova, u četiri vediške srpske opštine (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavid).

Način istraživanja: Anketno terensko istraživanje F2F

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavid

Vreme istraživanja: Oktobar 2018.

Veličina uzorka: 210 ispitanika

Opis uzorka: Od ukupno 210 ispitanika, 45% ispitanika muškog pola, 55% ispitanika ženskog pola

Severna Mitrovica: 75 ispitanika;

Zvečan: 50 ispitanika;

Zubin Potok: 42 ispitanika;

Leposavić: 41 ispitanik;

Tip uzorka: Stratifikovani reprezentativni slučajni uzorak, na osnovu mesta prebivališta

Podstratifikacija: Nivo obrazovanja

-Intervjui-

Intervjui su obuhvatili 6 pojedinačnih razgovora sa predstvincima pravnih institucija i advokatima, koji su direktno ili indirektno uključeni u rad integrisanog pravosuđa.

Kriterijumi za odabir učesnika- predstavnici pravnih institucija i advokati koji su direktno ili indirektno uključeni u rad integrisanog pravosuđa.

-Najvažniji rezultati-

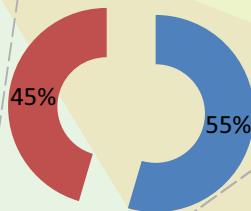
1. Čak 82% ispitanika smatra da je upoznato sa pravom korištenja maternjeg jezika u službene svrhe
2. 47% građana se informiše o stanju u pravosuđu preko prijatelja
3. Samo 26% građana se o stanju u pravosuđu informiše putem medija - radio i TV stanica
4. Čak 48% građana smatra da ovaj problem nije dovoljno zastupljen u medijima
5. 9% građana smatra i prepoznaje da ovaj problem gotovo uopšte nije zastupljen u medijima
6. Čak 82% građana je izjavilo da su imali problem u korištenju maternjeg jezika pred pravosudnim institucijama
7. Samo 6% građana je izjavilo da nisu imali ovaj problem u svom iskustvu i u svom okruženju
8. 43% građana smatra da bi zapošljavanje vise prevodilaca rešilo ovaj problem
9. Čak 37% građana je izjavilo da skoro uopšte nema poverenja u pravosudne institucije na severu Kosova
10. 79% građana smatra da se predmeti blagovremeno ne izvršavaju

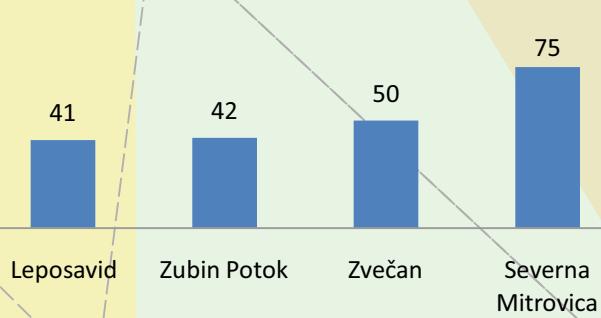
-Demografija-

Pitanje 1. Pol

■ Muški ■ Ženski

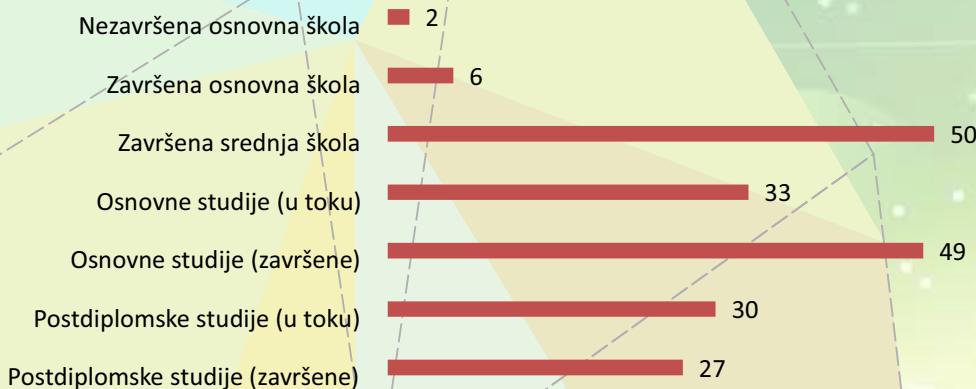

Pitanje 2. Opština

Pitanje 3. Obrazovanje

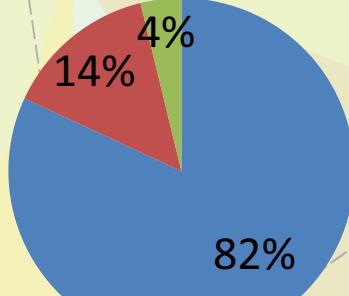
Istraživanje je sprovedeno na teritoriji severnog Kosova, u četiri vedinske srpske opštine (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavida).

Veličina uzorka je 210 ispitanika. Od ukupno 210 ispitanika, 45% ispitanika je muškog i 55% ženskog pola. Iz Severna Mitrovice 75 ispitanika, iz Zvečana 50, iz Zubinog Potoka 42 i iz Leposavida 41 ispitanik.

Rezultati istraživanja

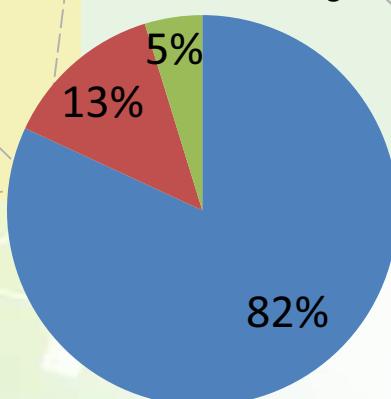
Pitanje 4. Da li ste upoznati da možete da koristite svoj maternji jezik u službene svrhe?

■ Da, upoznat/a sam ■ Ne, nisam upoznat/a ■ Ne želim da odgovorim

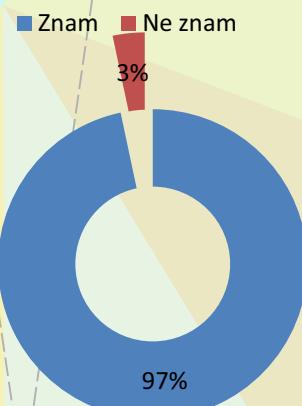

Pitanje 5. Da li ste imali problema da koristite svoj maternji jezik u službenim institucijama?

■ Da ■ Ne ■ Ne želim da odgovorim

Pitanje 6. Da li znate kakvi su uslovi za korištenje jezika u integriranim pravosudnim institucijama na Severu?

Istraživanje koje je sprovedeno anketom, pokazuje iz gore navedenih rezultata da je čak 82% građana upoznato sa pravom korištenja maternjeg jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova i ujedno imalo problem sa korištenjem istog.

Samo 13% građana nije imalo problem pri korištenju svog maternjeg jezika u pravne svrhe.

Učesnici fokus grupe su jednoglasno potvrdili da su građani suočeni sa problemom da koriste svoj jezik. Vradaju se presude i odluke na srpskom jeziku uz molbu da se sve dostavlja na albanskom jeziku (preko 150 vrednih srpskih presuda).

Dvojezična upotreba jezika mrtvo slovo na papiru, teorija i praksa nisu u saglasju

Član br.5 ustava Republike Kosovo jasno proklamuje da su Službeni jezici u Republici Kosovo

1. Albanski i srpski jezik.

2. Turski, bosanski i romski imaju status službenih jezika na opštinskom nivou ili de biti korišteni kao službeni na svim nivoima, u skladu sa zakonom.¹

Ustav Republike Kosova; Član 5. *Jezici+

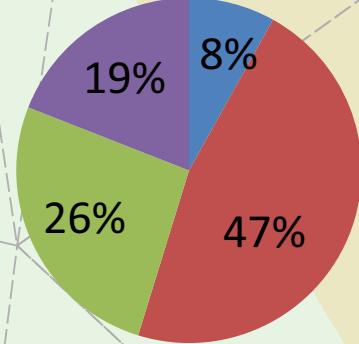
Pitanje 7. Na koji način se informišete o stanju u pravosuđu?

■ Direktnim kontaktom sa zaposlenima u pravosuđu

■ Preko prijatelja

■ Putem medija- radio i TV stanice

■ Putem drugih web portal- socijalnih mreža

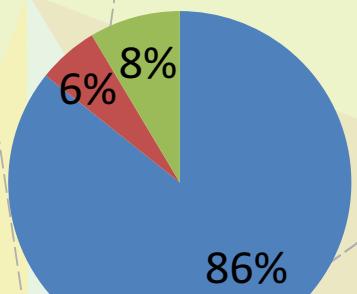

Kao što možemo videti iz grafikona, ispitanici su se izjasnili da se o stanju u pravosuđu najviše informišu preko prijatelja-u neformalnom razgovoru. Čak 47% ispitanika izvor informacija o stanju u pravosuđu nalazi kod ljudi iz svog bliskog okruženja. Informisanje putem medija, radio i TV stanice, web portala je znatno manje 26% i 19% kako su se ispitanici izjasnili. Kroz intervjuje, saznali smo da zaposleni u pravosuđu smatraju da lokalni mediji ne izveštavaju dovoljno o ovom problemu, pa građani nisu dovoljno informisani i upuđeni. Smatraju da građani saznavaju za poteškote sa upotrebotom maternjeg jezika tek kada se lično nađu u situaciji da određeni slučaj treba da reše. U razgovoru sa njima jasno tvrde da je potrebno da ljudi zaposleni, pre svega u Kosovskim institucijama, počnu da se zalažu za svoja prava i rešavanje ovog problema. Poverenje građanstva bi se steklo rešavanjem slučajeva u što kradem roku i poštovanjem prava korištenja službenih jezika.

Pitanje 8. Da li ste lično imali problema ili poznajete nekoga sa ovim problemom pri rešavanju nekog predmeta?

■ Da ■ Ne ■ Nisam siguran/na

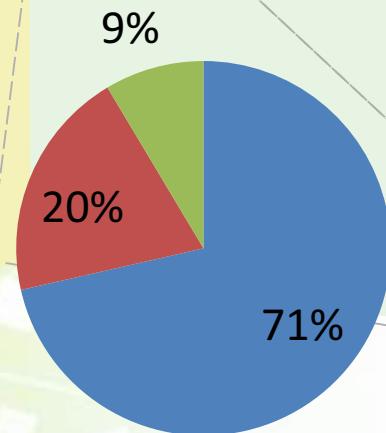

Pitanje 9. Da li ste upoznati da se nadležni i zaposleni u pravosudnim institucijama na severu Kosova suočavaju sa problemom u radu za korištenje jezika?

■ Da, upoznat/a sam

■ Ne, nisam upoznat/a

■ Ne želim da odgovorim

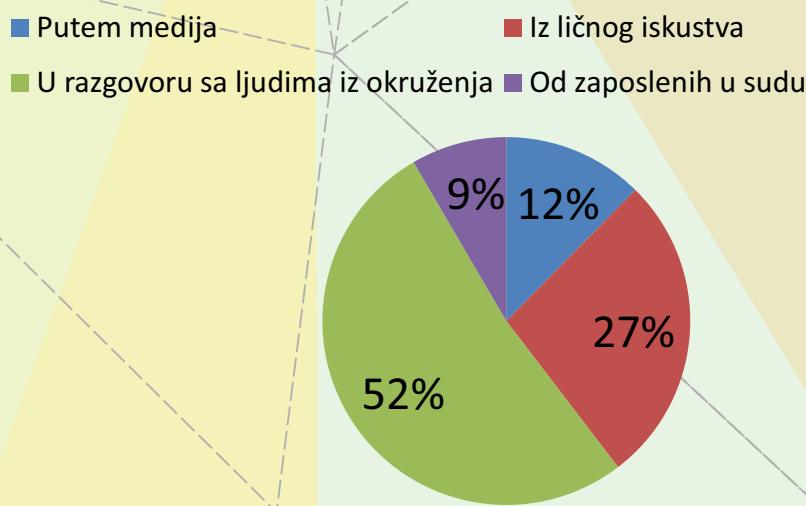
Čak 86% građana je izjavilo da je imalo problema sa korištenjem svog maternjeg jezika pri rešavanju pravnih slučajeva, a samo 6% ispitanika se izjasnilo da nisu imali ovaj problem. Građani ne mogu da ostvare svoje prava upotrebe maternjeg jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova.

71% ispitanika je izjavilo da je upoznato da zaposleni u sudu otežano rade zbog problema sa upotrebom jezika, 20% se izjasnilo da nisu upoznati, a 9% ispitanika je odbilo da odgovori.

Prilikom organizovanja fokus grupa sasudjama, tužiocima i administrativnim osobljem, u cilju identifikacije svih problema iizazova sa kojima se pravosudne institucije suočavaju u radu, u smislu primene prava na upotrebu službenih jezika, uočeni su brojni problemi sa kojima se svakodnevno suočavaju zaposleni u pravosudnim institucijama na severu Kosova.

Zaposleni u Osnovnom суду u Severnoj Mitrovici ističu da ne postoji problem korištenja jezika na nekim nižim nivoima rada, gde jezik nije toliko potreban u korištenju pravnih termina za razumevanje, kao što je slučaj odlična komunikacija zaposlenih sa strankama na portirnici i pisarnici, kao i koordinacija sa strankama. Stranke lako mogu da predaju svoj zahtev, žalbu ili dobiju određene administrativne informacije. Međutim, iako su formulari dvojezični, odnosno urađeni na dva službena jezika Republike Kosovo, smatraju da je srpski prevod jako loš. Zaposleni u pisarnici su i Albanci i Srbi, tako da u osnovnoj komunikaciji sa strankama uvek postoje zaposleni koji razumeju oba jezika i mogu da omogude stranki da dobije željenu informaciju ili izvrše određeni zahtev stranke na jeziku koji ona razume.

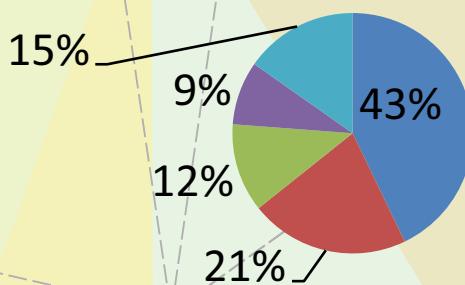
Pitanje 10. Na koji način ste saznali da postoji ovaj problem?

O problemu korištenja jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova 52% ispitanika je reklo da su za ovaj problem saznali kroz razgovor sa ljudima iz okruženja, 27% ispitanika je ovaj problem imalo u ličnom iskustvu, samo 12% građana je za ovaj problem saznao iz medija, a 9% ispitanika od zaposlenih u sudu. Učesnici intervjuja smatraju da mediji nedovoljno prate i izveštavaju o svim izazovima sa kojima se građani suočavaju, a tiče se problema upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama.

Pitanje 11. Koji je po Vašem mišljenju najbolji način prevazilaženja ovog problema?

- Zapošljavanje više prevodilaca
- Organizovanje treninga za osoblje
- Organizovanje podela predmeta po jezičkom principu
- Bolja unutrašnja organizacija po sudovima
- Povedanje budžeta za prevodioce

Na pitanje koji je po njihovom mišljenju najbolji način za prevazilaženje ovog problema, vedina ispitanika, čak 43% je odgovorila da bi rešenje bilo zapošljavanje više prevodilaca. Takođe, 21% ispitanika smatra da bi organizovanje treninga za osoblje poboljšalo trenutno stanje.

15% se izjasnilo da bi povedanje budžeta za prevodioce pozitivno uticalo na rešenje ovog problema. Ispitanici u najmanjoj meri veruju da bi bolja unutrašnja organizacija po sudovima i organizovanje predmeta po jezičkom principu, pomogla rešenju ovog problema sa 12% i 9% što možemo videti u grafikonu.

Jedno od rešenja povedanja kapaciteta prevodilaca u sudu, bilo je angažovanje tri prevodioca od strane Giza na 6 meseci, sa produžetkom na 3 meseca. Projekat je završen u novembru 2018. godine.

Osnovni sud raspisao je konkurs za prijem novih prevodilaca, međutim, konkurs nije bio uspešan jer oni kandidati koji su ispunjavali formalne uslove, nisu pokazali znanje u prevođenju pravne terminologije, dok se to pokazalo kod onih kandidata koji nisu ispunjavali formalne uslove, te iz tog razloga, oni nisu primljeni na poziciju prevodioca u Osnovnom sudu.

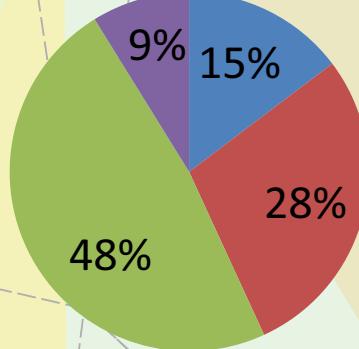
Prevodioci koji su zaposleni u sudu, moraju biti visokospecijalizovani i stručni pri prevođenju jezika sa kojeg prevode i pri prevođenju na jezik na koji prevode određeni slučaj. Na taj način de se smanjiti broj grešaka i pogrešnih zaključaka i odluka, a samim tim, smanjide se povreda prava stranaka.

Zaposleni u sudu ističu da bi plata prevodilaca trebalo da bude najveda, s obzirom na obim posla koji imaju. Trenutnosu, po njihovom mišljenju, veoma malo pladeni. Takođe ističu da su mnogi stručni prevodioci odbili da rade na ovoj poziciji, upravo zbog niskih plata ovog posla pri pravosudnim

institucijama na severu Kosova. Mora se nadi trajno rešenje zapošljavanja i angažovanja novih prevodilaca, ali i za povedanje sredstava za ljude na poziciji prevodilaca.

Pitanje 12. Da li smatrate da je u medijima dovoljno zastupljeno pitanje ovog problema?

■ Jeste, dosta ■ Dovoljno ali bi trebalo mnogo više ■ Nedovoljno ■ Nije uopšte

Čak 48% ispitanika smatra da je problem upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama nedovoljno zastupljen u medijima, 28% ispitanika smatra da je zastupljen dovoljno, ali bi trebalo mnogo više, 9% građana je reklo da nije uopšte javnost informisana putem medija o problemu korišćenja jezika pred pravosudnim insititucijama, dok se 15% ispitanika izjasnilo da smatra da je dovoljno zastupljeno. Mediji bi doprineli vedoj informisanosti civilnog društva i na taj način bolje upoznali građane sa izazovima sa kojima se susredu pravosudne institucije na severu Kosova.

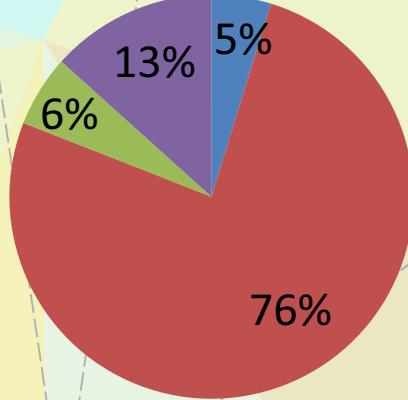
Sudije, tužoci i administrativno osoblje otežano rade zbog nedovoljnog broja prevodilaca. Prevodioci zaposleni u sudu zbog obima posla ne stižu da obuhvate prevod svih predmeta u sudu, i na taj način zaposleni su onemoguđeni da obrade predmet, sve dok prevod njihovog predmeta ne dođe na red. Neki od zaposlenih sa kojima smo razgovarali, kažu da njihovo poznавanje albanskog jezika nije dovoljno dobro, kako bi sami prevodili, jer bi se u tom slučaju stvarale eventualne greške i došlo do povrede prava stranke.

Međuljudski odnosi između Albanaca i Srba koji rade zajedno su izuzetno dobri, a najveća barijera koju imaju i jedni i drugi je jezik. Prevodioci kojima sud trenutno raspolaže su dobri, ali preopteređeni poslom da bi obuhvatili sve tekstove kojima je potreban prevod.

Pitanje 13. Koga smatrate nadležnim za rešenje ovog problema?

■ Kancelarija poverenika za jezike ■ Osnovni sud ■ Osnovno tužilaštvo ■ Nešto drugo

Pitali smo građane koga smatraju nadležnim za rešenje ovog problema, samo 5% ispitanika smatra navelo je Kancelariju poverenika za jezike, 6% ispitanika Osnovno tužilaštvo, a čak 76% ispitanika nadležnim za rešenje ovog problema smatra Osnovni sud. 13% ispitanika smatra nadležnim neke druge institucije. Građani nisu dovoljno upuđeni kome i na koji način treba da se obrate za rešavanje problema, kako da podnesu žalbu i kome da je upute. Svest kod građana je na veoma niskom nivou kada je u pitanju ovaj problem na severu Kosova pri pravosudnim institucijama.

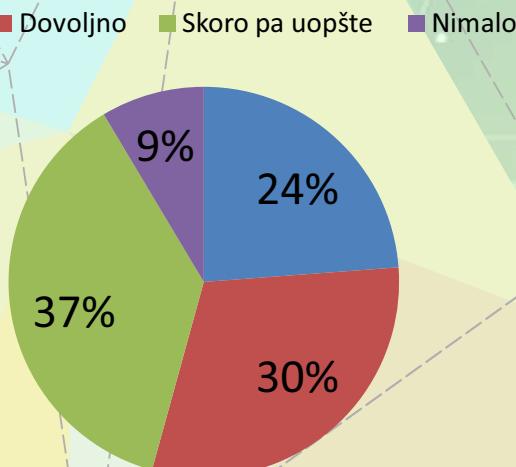
Kroz razgovore u fokus grupama saznali smo da ono što obezbeđuje i osigurava Ustav Republike Kosovo, članom 5 i Zakon o upotrebi jezika nije dobilo u potpunosti svoju praktičnu primenu.

Srpski jezik nije ravnopravan albanskom jeziku prilikom rešavanja predmeta i ostalih administrativnih poslova u pravosudnim institucijama na severu Kosova. Identifikovane su različite verzije prevoda zakona na srpski i albanski jezik, koje se znatno razlikuju u svom smislenom značenju, što povedava mogućnost eventualnih grešaka prilikom tumačenja istog zakona i prilikom prevođenja. Mora se izvršiti kompletan provjeru prevoda svih zakona, kako bi se izbegle povrede prava stranaka.

Zaposleni u sudu smatraju da građani nisu dovoljno informisani o svojim pravima u Republici Kosovo prilikom upotrebe svog maternjeg jezika. Građani o svim zakonskim regulativama saznavaju tek kada direktno imaju problem koji treba da reše, posredstvom pravosudnih institucija na severu Kosova. Osoblje u Osnovnom суду smatra da bi predstavnici medija redovnim pradnjem i izveštavanjem o izazovima sa kojima se suočavaju i građani i zaposleni u pravosudnim institucijama na severu Kosova, mogli da pomognu poboljšanju trenutne situacije i da podignu svest građana o poštovanju sopstvenih prava, u skladu sa zakonom.

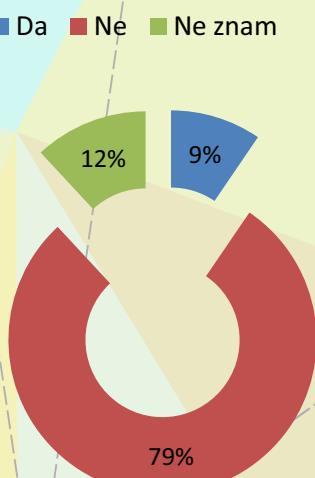
Pitanje 14. Koliko imate poverenja u pravosudne institucije na severu Kosova?

Na pitanje koliko imaju poverenja u pravosudne institucije na severu Kosova, čak 37% ispitanika je odgovorilo da skoro pa uopšte nema poverenje, 30% ispitanika ima dovoljno poverenja, dok se 24% ispitanika izjasnilo da ima veoma dosta poverenja u pravosudne institucije na severu Kosova, a 9% ispitanika nema nimalo poverenja.

Pitanje 15. Da li mislite da se predmeti blagovremeno rešavaju?

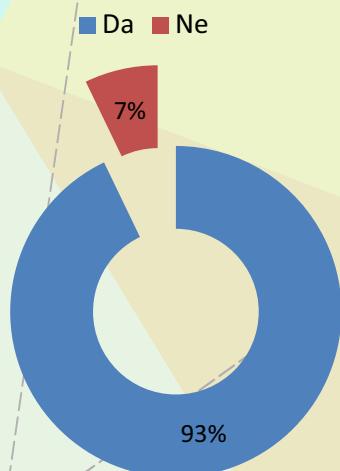

Na pitanje da li misle da se predmeti blagovremeno rešavaju 79% ispitanika smatra da se ne rešavaju na vreme, 12% ispitanika nije uputeno dok samo 9% smatra da se predmeti rešavaju na vreme.

Osnovni sud raspolaže sa tri prevodioca, dok zaposleni sugerisu da bi svaki sudija morao da ima po jednog prevodioca prilikom suđenja i obrade predmeta. Broj neobrađenih predmeta je dosta veliki, ali se od septembra 2018.godine, uvođenjem dodele predmeta po jezičkom principu, broj rešenih predmeta povedao. Ovom odlukom rešavali su se predmeti po jezičkom principu, odnosno predmeti su razvrstavani na osnovu razumevanja i poznavanja jezika zaposlenih, te su efikasnije rešavali i obrađivali predmete.

Pitanje 16. Da li smatrate da je anketa bila korisna?

Vedina ispitanika, čak 93% smatra da je anketa bila korisna, dok se 7% ispitanika izjasnilo da anketa nije korisna.

Zaključci:

Na osnovu dobijenih rezultata, identifikovan je problem upotrebe službenih jezika pred pravosudnim institucijama, zbog dvojezičnosti i nedovoljnog poznавanja oba jezika.

1. *Uočava se da stručni kadar nije obučen i da ima poteškote sa korištenjem službenih jezika u rešavanju pravnih pitanja.*
2. *Postoji veliki broj nerešenih predmeta upravo zbog ovog problema koji je prisutan, dok i oni predmeti koji su u procesu obrade, zaostaju zbog nedovoljnog prevodilačkog kadra koji ne može da stigne da obradi sve predmete.*
3. *Pravosudne institucije ne rade u punom kapacitetu kada su u pitanju prevodioci, što za posledicu ima sporiju obradu predmeta.*
4. *Jasno uređene odredbe zakonom o korištenju jezika se ne poštuju dovoljno u praktičnom radu osoblja, ni u radu sa strankama.*
5. *Ispitanici su potvrdili hipotezu problema korištenja službenih jezika pred pravosudnim institucijama na severu Kosova.*
6. *Vedina građana ne zna kome direktno da se obrati za rešenje ovog problema i smatraju da biovo pitanje trebalo da bude više zastupljeno u medijima.*

Preporuke:

- *Kroz različite projekte i aktivnosti promovisati važnost poznavanja oba službena jezika i prednosti koje ljudima mogu pomoci u svakodnevnom životu, ali i u rešavanju određenih problema u institucijama.*
- *Stvoriti modalitet zapošljavanja prevodilaca prema praktičnom, a ne samo prema formalnom znanju. Modifikovati kriterijume za konkurs za poziciju prevodioca pri pravosudnim institucijama na severu Kosova.*
- *Jezik stranke treba da bude kriterijum postupka, kako bi se povedala pravna sigurnost stranke i da bi se poboljšao kvalitet prevoda predmeta.*
- *Izvršiti procenu kvaliteta poznavanja pravne terminologije prevodilaca koji su zaposleni u pravosudnim institucijama na severu Kosova, kako bi se smanjio broj grešaka pri prevodenju i povrede prava građana.*
- *Stvoriti softver platformu za prevodenje pravnih predmeta kojade olakšati problem prevodenja i ubrzati rad službenika, tužioca, sudija i ostalih lica zaposlenih u pravosudnim institucijama na severu Kosova.*
- *Organizovati treninge za prevodece koji su zaposleni u pravosudnim institucijama na severu Kosova, kako bi poboljšali poznavanje pravne terminologije i efikasnije vladali jezikom sa kojeg prevode i jezikom na koji prevode.*
- *Povedati kapacitete prevodilačkog kadra zbog profesionalnije i brže obrade predmeta, kako bi se predmeti rešavali u blagovremenom roku.*
- *Odraditi izmenu zakona koji nisu adekvatno prevedeni na dva službena jezika. Postoje različite verzije istog zakona prilikom prevoda na srpski i albanski jezik, što povedava prilikom tumačenja pravnu nesigurnost stranke.*
- *Problem korištenja jezika pred pravosudnim insititucijama na severu Kosovu je sistemski problem. Potrebno je da sve što je određeno u skladu sa zakonom dobije svoju praktičnu primenu i da srpski jezik bude ravnopravan albanskom.*
- *Apelovati na međunarodnu zajednicu da poboljša uslove rada i dovede u red trenutnu situaciju, kako bi pravosudne institucije na severu Kosova funkcionišale normalno i radile u punom kapacitetu.*

